

EDERN DAFOD AUR, gŵr y dywedir yn rhai o lawysgrifau'r 16eg ganrif iddo lunio dosbarth bychan ar lythrennau'r Gymraeg ac ar ffurfliau geiriau

Enw: Edern Dafod Aur

Rhyw: Gwryw

Gwelwigaeth: Lunio dosbarth bychan ar lythrennau'r Gymraeg ac ar ffurfliau geiriau

Maes gweithgaredd: Ysgolheictod ac leithoedd

Awdur: Griffith John Williams

Ceir amryw gofiau o'r dosbarth hwn. Mynnai'r copiwr weithiau mai Edern, mab Padarn Beisrudd, ydoedd, hynny yw, mai ef oedd tad **Cunedda Wledig**! Dywedai'r **Dr. John Davies**, ar y llaw arall, mai tua 1280 y blodeuai. 'Iolo Morganwg' oedd y cyntaf i haeru mai ei waith ef oedd y gramadeg a gysylltir ag enwau **Einion Offeiriad a Dafydd Ddu o Hiraddug**, a chan mai ei gofi ef ydoedd ffynhonnell yr un a ddefnyddiodd **John Williams** ('ab Itheil') wrth gyhoeddi'r gramadeg hwnnw, rhoeis iddo'r teitl, **DospARTH Edeyrn Davod Aur**, 1856. Ceisiodd **Syr John Morris-Jones** brofi mai gwaith 'ffug-hynafol o'r uned ganrif ar bymtheg' yw'r dosbarth a dadogir arno yn y llawysgrifau, ac i'r ffugiw'r (pwbynnag ydoedd) ei alw'n 'Edern' oherwydd bod yr enw'n debyg i 'Herodian,' hen ramadegwr o'r ail ganrif. Ac nid yw 'Dafod Aur' namyn cyfeieithiad o'r cyfenw Groeg 'Chrysostom.' Er hynny, gellir tybied fod y dosbarth yn gynharach nag a awgrymir gan **Syr John**, oherwydd sonnir am 'Ddull Edern Dafod Aur' ym marwnad **Tudur Aled** gan **Siôn ap Hywel ap Llywelyn Fychan**. Y mae'n eglur ei fod wedi ennill ei blwyf fel un o'r hen awdurdodau erbyn 1525, ac felly y mae'n fwy na thebyg fod y dosbarth yn perthyn i'r ganrif flaenorol. Rhaid with fwy o ymchwil cyn medru datrys y broblem hon.

Awdur

Yr Athro Emeritus **Griffith John Williams**, (1892 - 1963)

Ffynonellau

Trafodion Anrhydeddus Gymdeithas y Cymrodorion, 1923-4, 1-8

Darllen Pellach

Erthygl Wicipedia: [Edern Dafod Aur](#)

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: [Q5242064](#)

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: [http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/](#)

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaid Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Williams, G. J., (1953). EDERN DAFOD AUR, gŵr y dywedir yn rhai o lawysgrifau'r 16eg ganrif iddo lunio dosbarth bychan ar lythrennau'r Gymraeg ac ar ffurfliau geiriau. Y Bywgraffiadur Cymreig. Adferwyd 9 Tac 2024, o <https://bywgraffiadur.cymru/article/c-EDER-AUR-1280>

LLGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Nosbarwr
Llyfrgell Cymru
Sponsored by
Welsh Government